

Posudek vedoucího bakalářské práce z oboru historie

Denisa Hriňová, Střet katolicismu a totalitarismu v českých zemích v letech 1948-1968 aneb jak byla vnímána doba pohledem představitelů katolické církve. Bakalářská práce. UK FF 2006, 89 s. včetně příloh

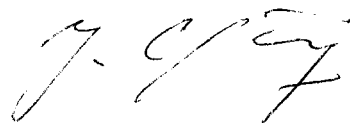
Slečna Hriňová se tomuto tématu věnovala již jako gymnazistka, její bakalářská práce z oboru historie tedy vykazuje trvalejší zájem, jenž se rozšiřoval a prohluboval do té míry až dosáhl následné podoby. Zároveň je třeba vzít v úvahu, že si vybrala téma nejen aktuální, nýbrž i stále otevřené pro hodnotově různě akcentované historické interpretace. Zároveň jde o po všech stránkách citlivou problematiku interpretovanou na základě vzpomínek současníků, jež bývají v běžné kategorizaci historických pramenů chápány jako velmi subjektivní. Současná historiografie sociálních dějin na nich však oceňuje šanci hlubšího vhledu do mentality určité sociální či profesní skupiny, jež se většinou více vyhraňuje v extrémních historických podmínkách než v časech poklidnějších.

Slečna Hriňová si přitom vybrala vzpomínky dvaceti katolických duchovních, kteří byli ve sledovaném období věznění i jinak pronásledováni komunistickým režimem pro své náboženské přesvědčení. Většina z nich vyšla po r. 1989 tiskem, ve dvou případech zdařile použila metodu oral history. I její orientace v ostatní literatuře, vztahující se k tématu, je na velmi dobré úrovni. O autorčině nadprůměrné schopnosti analyzovat a interpretovat vybrané historické prameny svědčí nejen délka její bakalářské práce, nýbrž i schopnost přesvědčivě strukturace tématu do dílčích významových celků, jak je zvláště patrné ze čtvrté kapitoly jejího textu usilujícího o zobecnění průběhu perzekuce.

Začíná přitom stručně pohledem římsko-katolické církve na komunismus před únorem 1948 a podotýká, že si vesměs neuměla představit rozsah nadcházejícího nebezpečí. Pokračuje zatčením, vyslycháním, odsouzením a vězněním pronásledovaných duchovních a navazuje obrazem jejich každodenního života v žalářích. Končí propuštěním na svobodu i očekáváními a zklamáními, jež u nich vyvolalo „pražské jaro“ let 1968-1969.

Provedená rekonstrukce takto vymezeného prožitku perzekuce prokazuje, že autorka je schopna z řady dílčích informací vyvozovat zobecňující závěry způsobem přesahujícím nároky běžně kladené na bakalářskou práci. Domnívám se však, že by v budoucnu mohla poněkud plastičtěji rozpracovat svoji tezi o pocitu vnitřní svobody v podmínkách okolního útisku (viz část 4.2.), a to např. s ohledem na pojmy mravní převahy, čistého svědomí, vnitřní rovnováhy, resp. důstojnosti stejně jako s přihlédnutím k jejich významovým protikladům. Díky takto či jinak odstupňovaným kritériím by mohla hlouběji proniknout k jemněji diferencovaným mentálním typům žalářovaných katolických duchovních.

V každém případě se však domnívám, že slečna Hriňová napsala zdařilou bakalářskou práci, kterou rád navrhuji k úspěšné obhajobě.

Praha 6. 9. 2006

prof. PhDr. Jiří Štaif, CSc.

Ústav hospodářských a sociálních dějin UK FF